ISSN 2029–1701 (print)
ISSN 2335–2035 (online)

Mokslinių straipsnių rinkinys
VISUOMENĖS SAUGUMAS IR VIEŠOJI TVARKA
PUBLIC SECURITY AND PUBLIC ORDER
2012 (7) Scientific articles

BŪSIMŲ PASIENIEČIŲ ĮDARBINIMO PROBLEMOS

Vladimiras Andrejevas*

Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Valstybės sienos apsaugos katedra
V. Putvinskio g. 70, LT-44211 Kaunas
Telefonas (8-37) 303666
Elektroninis paštas: vladimiras@mruni.eu

Santrauka. Straipsnyje analizuojamos – Mykolo Romerio universiteto (toliau universitetas) Viešojo saugumo fakulteto (toliau fakultetas) Teisės ir valstybės sienos apsaugos studijų programos (toliau programa) absolventų įdarbinimo problemos. Straipsnyje pateikiama informacija apie absolventų įdarbinimą ne tik Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau VSAT) padaliniuose, bet ir kitose statutinėse (policija, muitinė, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau FNTT), Specialiųjų tyrimų tarnyba (toliau STT), Krašto apsaugos ministerijos padaliniai (toliau KAM) bei civilinėse struktūrose. Straipsnio tikslas – išnagrinėti kaip vyksta absolventų įdarbinimas ir su kokiomis problemomis ir sunkumais jie susiduria. Straipsnyje parodoma, kodėl kai kurie absolventai atsisako įsidarbinti pareigūnais ir įsidarbina civilinėse struktūrose. Taip pat straipsnyje analizuojama, ką daryti ir kaip tobulinti absolventų įdarbinimo klausimą bei pateikiamos tam tikros išvados.

Pagrindinės sąvokos: operatyviniai padaliniai, pasienis, įdarbinimas, absolventai, personalas.

ĮVADAS

Lietuvos narystė Europos Sąjungoje reikalauja, kad išorinių sienų apsaugą ir pasienio patikrinimą atliktų profesionalus, turintis specialų pasirengimą personalas. VSAT, vykdydama sienos apsaugos, asmenų ir transporto priemonių, kertančių valstybės sieną kontrolės, pasienio teisinio režimo užtikrinimo, migracijos procesų kontrolės įgyvendinimo bei viešosios tvarkos užtikrinimo funkcijas, veikia viešai ir prireikus naudoja įstatymų numatytus operatyvinės veiklos metodus ir priemones.

Tokį personalą, kuris gali atlikti minėtas funkcijas, rengia fakultetas. Mokslo procese sprendžiami įvairūs klausimai. Vienas iš tokių klausimų absolventų įdarbinimas. VSAT iš anksto, žinodama absolventų skaičių bei personalo poreikį, planuoja jiems darbo vietas ir finansavimą. Todėl praktika parodė, kad didžioji dauguma programos absolventų įdarbinama VSAT padaliniuose pagal įgytą specialybę. Tuo pačiu metu dalis absolventų įsidarbina kitose struktūrose, tame tarpe ir civilinėse.

Absolventų įdarbinimo klausimo iki šiol niekas neišanalizavo. Nėra atlikta jokių tyrimų šioje srityje. Neaišku kodėl vieni įsidarbina pagal specialybę, o kiti ne.

Todėl buvo atliktas absolventų įdarbinimo klausimo tyrimas, kurio pagrindu ir parengtas šis straipsnis.

Tyrimo tikslas – atskleisti absolventų įdarbinimo problemas.

Tyrimo uždaviniai – ištirti faktinius absolventų įdarbinimo duomenis ir išanalizuoti priežastis bei jų įtaka formuojant būsimų pareigūnų požiūrį į darbą pasienyje, o taip pat pateikti išvadas ir parengti pasiūlymus šiuo klausimu.

Tyrimo objektas – teisės ir valstybės sienos apsaugos studijų programos absolventų įdarbinimo teisinio reglamentavimo aspektai.

Tyrimo metodas – absolventų teorinė apklausa bei jų realaus įdarbinimo analizė.

ABSOLVENTŲ ĮDARBINIMO TEISINIS REGLAMENTAVIMAS

Lietuvos teisės universiteto (dabar Mykolo Romerio universiteto) Senato nutarimu Kauno policijos fakultete (dabar Viešojo saugumo fakultetas) 2000 m. gruodį įsteigta Valstybės sienos apsaugos katedra.

2001 m. gegužės 24 d. švietimo ir mokslo ministro įsakymu buvo įregistruota Teisės ir valstybės sienos apsaugos studijų programa.

2001 m. birželio 19 d. VSAT Štabe Vilniuje pasieniečių vadas ir Kauno policijos fakulteto dekanas pasirašė VSAT ir Lietuvos teisės universiteto Kauno policijos fakulteto bendradarbiavimo sutartį.

2001 m. rugsėjo 1 d. studijas pradėjo 30 dieninių ir 31 neakivaizdinių studijų studentas.

2004 m. lapkritį programa buvo vertinama tarptautinio audito ir gavo teigiamą įvertinimą..

2005 m. birželį programą baigė pirmoji absolventų laida, o šiuo metu jau išleistos septynios absolventų laidos.

2005 m. liepos 5 d. švietimo ir mokslo ministro įsakymu programa buvo akredituota.

2007 m. spalio 10 d. M. Romerio universiteto Senato nutarimu buvo panaikintas Kauno policijos fakultetas ir įsteigtas Viešojo saugumo fakultetas.[1]

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 48 straipsnyje sakoma, kad kiekvienas žmogus gali laisvai pasirinkti darbą bei verslą ir turi teisę turėti tinkamas, saugias ir sveikas darbo sąlygas, gauti teisingą apmokėjimą už darbą ir socialinę apsaugą nedarbo atveju.[2]

[1] Andrejevas, V. Romerio universiteto viešojo saugumo fakultetas – profesionalių pasieniečių kalvė. *VSA pažangios patirties biuletenis* 2008 m. Nr. 5 (5) sausis – kovas. 2008. p. 13-14.
[2] Lietuvos Respublikos Konstitucija. *Valstybės žinios*. 1992, Nr. 33-1014.

Teisės ir valstybės sienos apsaugos studijų programa – tai integruotas, atitinkamai akcentuojantis fundamentaliuosius bei taikomojo pobūdžio specialiuosius mokslus nuoseklios edukacinės veiklos planas. Pagrindinis programos tikslas – rengti kvalifikuotus teisės bakalaurus**,** kurie vykdydami VSAT pareigūnų funkcijas sugebėtų įgyvendinti ES ir Šengeno teisinės bazės normas bei jas atitinkančius veiklos metodus, remtųsi naujausiomis mokslinėmis, teisinėmis žiniomis, užsienio valstybių bei mūsų šalies sukaupta istorine ir pozityviąja profesine patirtimi, pajėgtų suvokti ir taikyti mokslo naujoves profesinėje veikloje – tobulinant VSAT struktūrinių padalinių valdymą ir organizuojant pasieniečių darbą.[3]

Programa skirta asmenims, siekiantiems tapti A lygio valstybės tarnautojais valstybės sienos apsaugos padaliniuose bei institucijose, veikiančiose nacionalinio saugumo srityje. Pagal šią programą rengiami kvalifikuoti teisės specialistai**,** kurie gali vykdyti VSAT pareigūnų funkcijas.[4] Būtina pažymėti, kad į minėtos programos studijas priimami asmenys vadovaujantis Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto (toliau Statutas) atitinkamais straipsniais. Statuto 6 straipsnis teigia, kad pretenduojantis į vidaus tarnybą asmuo turi:

- būti Lietuvos Respublikos pilietis ir mokėti lietuvių kalbą;
- būti nepriekaištingos reputacijos, sukakęs ne mažiau kaip 18 metų ir ne daugiau kaip 30 metų (asmuo, turintis aukštąjį universitetinį arba aukštąjį neuniversitetinį išsilavinimą – ne daugiau kaip 35 metus). Asmuo laikomas nepriekaištingos reputacijos, jei nėra šio Statuto 11 straipsnio 1 dalies 2–4, 6 punktuose ir 2 dalyje nurodytų aplinkybių;
- turėti ne žemesnį kaip vidurinį išsilavinimą;
- būti tokios sveikatos būklės, kuri leistų eiti pareigas vidaus tarnyboje. Sveikatos būklės reikalavimus nustato vidaus reikalų ir sveikatos apsaugos ministrai;
- būti tokio bendro fizinio pasirengimo, kuris leistų eiti pareigas vidaus tarnyboje. Bendro fizinio pasirengimo reikalavimus nustato vidaus reikalų ministras;
- būti baigęs vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigą ar kitą švietimo įstaigą (pvz., Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakultetas) arba vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigos įvadinio mokymo kursus.

Vidaus reikalų ministras ar jo įgalioti vidaus reikalų centrinių įstaigų vadovai gali nustatyti papildomus reikalavimus asmenims, pretenduojantiems tarnauti tam tikrų vidaus

[3] Andrejevas, V. Romerio universiteto viešojo saugumo fakultetas – profesionalių pasieniečių kalvė. *VSA pažangios patirties biuletenis* 2008 m. Nr. 5 (5) sausis – kovas. 2008. p. 13.
[4] Andrejevas, V. Specialieji dalykai, kaip karjeros pasirinkimo instrumentas. Visuomenės saugumas globalizacijos kontekste 2010 m. birželio 28 d. vykusios mokslinės konferencijos „Visuomenės saugumo užtikrinimo aktualijos“ *Pranešimų rinkinys(1)*.Kaunas.2007. p. 4.

reikalų įstaigų padaliniuose. Papildomi reikalavimai siejami su asmens intelektiniais, fiziniais ir praktiniais gebėjimais, sveikatos būkle, moraliniu ir psichologiniu tinkamumu eiti tam tikras pareigas atitinkamuose padaliniuose.

Vidaus reikalų įstaigos vadovas, atsižvelgdamas į vidaus reikalų įstaigų poreikius ir gavęs vidaus reikalų ministro sutikimą, turi teisę priimti į vidaus tarnybą asmenis, kurių amžius viršija šio straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytą maksimalią amžiaus ribą.[5]

Tokių reikalavimų nėra studijuojant įvairias programas kitose aukštosiose švietimo įstaigose (išskyrus Lietuvos karo akademiją).

Statuto 7 straipsnis teigia, kad asmuo, pageidaujantis mokytis vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigoje ar vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigos įvadinio mokymo kursuose, turi kreiptis į vidaus reikalų įstaigą (išskyrus vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigą) dėl siuntimo į vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigą, o asmuo, pageidaujantis mokytis kitoje švietimo įstaigoje, – dėl siuntimo į kitą švietimo įstaigą.

Asmuo privalo pateikti vidaus reikalų įstaigos, į kurią jis kreipiasi dėl siuntimo į vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigą ar kitą švietimo įstaigą, personalo tarnybai ar valstybės tarnautojui (pareigūnui), atliekančiam personalo tvarkymo funkcijas, anketinius ir biografinius duomenis apie save, duomenis apie savo gyvenamąją aplinką, siekio tarnauti motyvaciją ir lūkesčius.

Asmuo, pageidaujantis mokytis vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigoje, kitoje švietimo įstaigoje ar vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigos įvadinio mokymo kursuose, tikrinamas:

- Centrinės medicinos ekspertizės komisijos kuri pateikia išvadą dėl asmens sveikatos būklės ir psichologinio tinkamumo vidaus tarnybai;

- vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka pagal vidaus reikalų įstaigų įskaitas (jei būtina – pagal kitų operatyvinės veiklos subjektų įskaitas);

- dėl bendro fizinio pasirengimo atitinkamai atrankos į vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigas metu ar šio straipsnio 6 dalyje nurodytos atrankos metu.

Asmens, pageidaujančio mokytis vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigoje, kitoje švietimo įstaigoje ar vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigos įvadinio mokymo kursuose, tikrinimo, nustatyto šio straipsnio 3 dalies 1 ir 2 punktuose, procedūrą teisės aktų nustatyta tvarka koordinuoja vidaus reikalų įstaigos, į kurią jis kreipiasi dėl siuntimo į vidaus reikalų

[5] Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto patvirtinimo įstatymas. *Valstybės žinios*. 2003, Nr. 42-1927.

profesinio mokymo įstaigą ar kitą švietimo įstaigą, personalo tarnyba arba valstybės tarnautojas (pareigūnas), atliekantis personalo tvarkymo funkcijas.

Nustačiusi, kad asmuo, pageidaujantis mokytis vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigoje, kitoje švietimo įstaigoje ar vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigos įvadinio mokymo kursuose, atitinka šio Statuto 6 straipsnio 1 dalies 1–4 punktuose nustatytus reikalavimus, vidaus reikalų įstaiga išduoda šiam asmeniui siuntimą į vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigą, o Vidaus reikalų ministerija išduoda siuntimą į kitą švietimo įstaigą:

- asmeniui, turinčiam ne žemesnį kaip vidurinį išsilavinimą, – siuntimą dalyvauti atrankoje į vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigą;

- asmeniui, turinčiam aukštąjį universitetinį, aukštąjį neuniversitetinį, aukštesnįjį arba iki 1995 metų įgytą specialųjį vidurinį išsilavinimą, – siuntimą į įvadinio mokymo kursus vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigoje;

- asmeniui, pageidaujančiam mokytis kitoje švietimo įstaigoje, – siuntimą stoti į kitą švietimo įstaigą.

Asmenims siuntimai į įvadinio mokymo kursus vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigoje ar į kitą švietimo įstaigą išduodami atrankos būdu. Šių atrankų atlikimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

Siuntimų į vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigas ir į kitas švietimo įstaigas išdavimo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.[6]

Galima teigti, kad ne kiekvienas asmuo dėl minėtų reikalavimų gali studijuoti fakultete, bet kiekvienas norintis studijuoti turi jiems atitikti.

Statuto 9 straipsnis teigia, kad stojimo į vidaus tarnybą sutartis yra trišalis Lietuvos Respublikos piliečio, vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigos ar kitos švietimo įstaigos ir vidaus reikalų centrinės įstaigos rašytinis susitarimas, kuriuo kursantas įsipareigoja laikytis šio Statuto ir kitų teisės aktų kursantams nustatytų reikalavimų, atlikti jam pavestas pareigas, o asmuo, nusiųstas mokytis į kitą švietimo įstaigą, – šios įstaigos nustatytų reikalavimų, vidaus reikalų profesinio mokymo įstaiga ar kita švietimo įstaiga įsipareigoja sudaryti asmeniui tinkamas mokymosi sąlygas, o vidaus reikalų centrinė įstaiga įsipareigoja užtikrinti, kad baigęs vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigą kursantas ar kitą švietimo įstaigą baigęs asmuo bus paskirtas į jo išsilavinimą ir profesiją atitinkančias pareigas atitinkamoje vidaus reikalų įstaigoje, sudaryti jam tinkamas tarnybos sąlygas, užtikrinti pareigūno teises, socialines garantijas, nustatytas šiame Statute ir kituose įstatymuose.

[6] Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto patvirtinimo įstatymas. *Valstybės žinios*. 2003, Nr. 42-1927.

Privaloma stojimo į vidaus tarnybą sutarties sąlyga yra:

- sudarant stojimo į vidaus tarnybą sutartį su asmeniu, laimėjusiu atranką į vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigą, – šio asmens įsipareigojimas mokytis, baigus mokymąsi ištarnauti vidaus tarnyboje ne mažiau kaip 5 metus, o jeigu jis bus pašalintas iš vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigos arba baigęs mokymąsi atsisakys tarnauti vidaus tarnyboje, arba bus atleistas iš vidaus tarnybos jo paties prašymu ar dėl jo kaltės anksčiau, – atlyginti vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigai visas su jo mokymu susijusias išlaidas;

- sudarant stojimo į vidaus tarnybą sutartį su asmeniu, nusiųstu į vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigos įvadinio mokymo kursus, – šio asmens įsipareigojimas mokytis, baigus mokymąsi ištarnauti vidaus tarnyboje ne mažiau kaip 3 metus, o jeigu jis bus pašalintas iš vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigos arba baigęs mokymąsi atsisakys tarnauti vidaus tarnyboje, arba bus atleistas iš vidaus tarnybos jo paties prašymu ar dėl jo kaltės anksčiau, – atlyginti vidaus reikalų profesinio mokymo įstaigai visas su jo mokymu susijusias išlaidas.[7]

Iš Statuto matome, kad norintieji studijuoti programa turi atitikti tam tikrus reikalavimus ir du kartus praeiti atitinkama patikrinimą stojant mokytis ir baigus įsidarbinant VSAT ir kitų struktūrų padaliniuose.

Valstybės sienos apsaugos katedra nuo pat programos įgyvendinimo pradžios deda visas pastangas, kad visi absolventai būtų įdarbinti VSAT padaliniuose. Įstojus į šią programą mokytis studentai pasirašo trišalę sutartį, kur jiems faktiškai garantuojamas darbas pasienyje. Kiekvienais metais likus dviem mėnesiams iki baigiamųjų egzaminų organizuojama personalo diena. Vyksta VSAT personalo vadovo, darbuotojų bei katedros vedėjo ir dėstytojų susitikimas su studentais. Studentai informuojami apie turimus laisvus etatus VSAT padaliniuose į kurias jie gali pretenduoti. Paskutinėje personalo dienoje (2011 m.) absolventams buvo pasakyta, kad kurie panorės dirbti VSAT padaliniuose, bus įdarbinti nepaisant krizės. Taip pat personalo darbuotojai visada ragina visus absolventus kaip galima greičiau pradėti įdarbinimo procedūrą. Praktika rodo, kad tie, kurie pradeda įdarbinimo procedūra vasario, kovo mėnesiais po studijų baigimo jau liepos, rugpjūčio mėnesiais pradeda dirbti.

Šiuo metu valstybėje yra sunki ekonominė padėtis. Vyriausybė sumažino statutinių pareigūnų atlyginimą. Prastėja pareigūnų socialinės garantijos. Labai daug pareigūnų palieka tarnybą vidaus reikalų sistemoje. Dėl sumažinto statutinių įstaigų finansavimo sumažėjo žmonių priėmimas į darbą. Tai verčia absolventus susimąstyti dėl pasirinktos profesijos, o kartu ir pagalvoti apie tai, kad darbas valstybės tarnyboje turi teigiamų aspektų ir nereikia jo

[7] Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto patvirtinimo įstatymas. *Valstybės žinios*. 2003, Nr. 42-1927

ISSN 2029–1701 (print)
ISSN 2335–2035 (online)

Mokslinių straipsnių rinkinys
VISUOMENĖS SAUGUMAS IR VIEŠOJI TVARKA
PUBLIC SECURITY AND PUBLIC ORDER
2012 (7) Scientific articles

atsisakyti. Tai paskatino išanalizuoti įsidarbinimo tvarkos, rengiant VSAT specialistus, problematiką bei jos įtaką formuojant būsimų pareigūnų požiūrį į darbą pasienyje.[8]

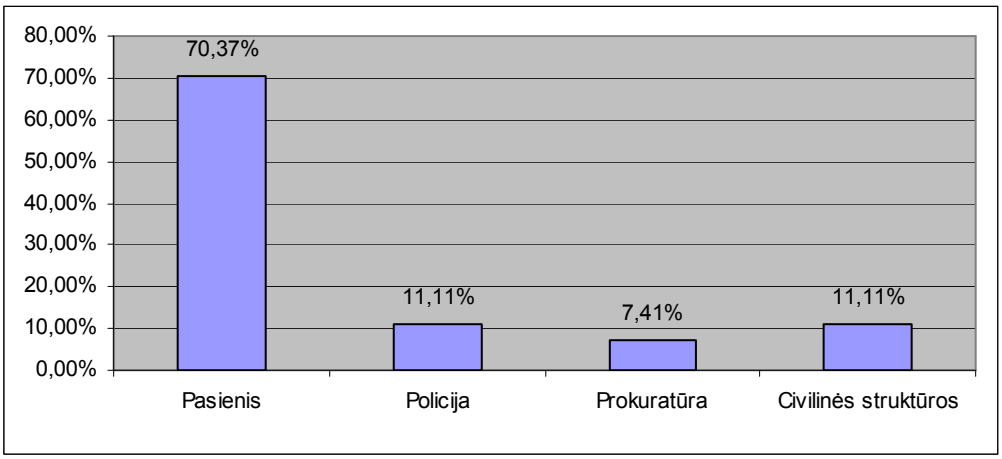
TYRIMO REZULTATAI IR JŲ ANALIZĖ

Programą jau yra baigė septynios laidos (176 nuolatinių studijų studentai). Iš anksto galima teigti, kad didžioji absolventų dalis įsidarbino vidaus reikalų sistemoje, iš jų nemažai VSAT padaliniuose. Dalis jų įsidarbino kitose statutinėse struktūrose (FNTT, STT, KAM). Nemažai jų dirba padaliniuose, vykdančiuose operatyvinę veiklą. Todėl papildomai pateikiami skaičiai ten įsidarbinusiųjų absolventų.

Šiame straipsnyje siekiama išanalizuoti nuolatinių studijų absolventų įsidarbinimo problemą. Todėl toliau analizuosime absolventų įsidarbinimo statistiką pagal metus ir bendroje sumoje.[9]

2005 m. programą baigė 27 absolventai, iš kurių 19 įsidarbino pasienyje (70,37%), 3 – policijoje , vienas iš jų Lietuvos kriminalinės policijos biure (11,11%), 2 – prokuratūroje (7,41%), 3 - civilinėse struktūrose

(11,11 %). (1 pav.).

1 pav. 2005 m. laidos absolventų įsidarbinimo rezultatai

Įsidarbinusieji pasienyje pasiskirstė taip (2 pav.):

Rinktinių skyrių specialistai – 2

Užkardų specialistai – 4

[8] Andrejevas, V. Specialieji dalykai, kaip karjeros pasirinkimo instrumentas. Visuomenės saugumas globalizacijos kontekste 2010 m. birželio 28 d. vykusios mokslinės konferencijos „Visuomenės saugumo užtikrinimo aktualijos“ *Pranešimų rinkinys(1)*.Kaunas.2007. p. 5.

[9] Andrejevas, V. Du trečdaliai absolventų dirba pasieniečiais. *VSA pažangios patirties biuletenis* 2009 m. Nr. 1 (9) sausis – kovas. p. 14.

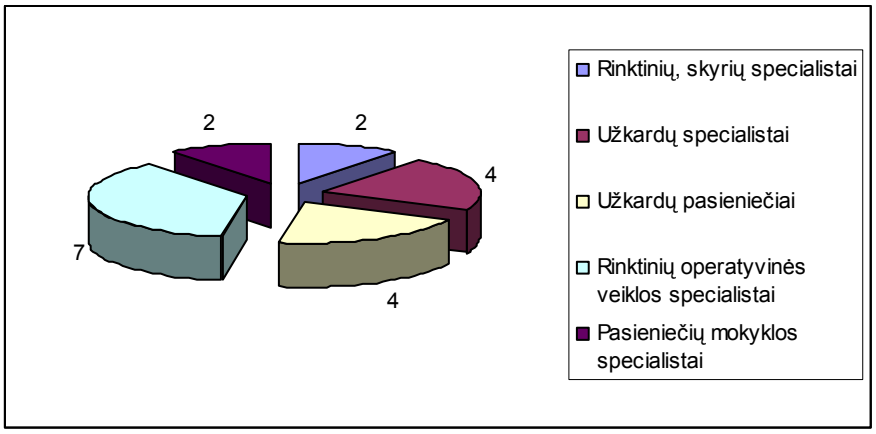
ISSN 2029–1701 (print)
ISSN 2335–2035 (online)

Mokslinių straipsnių rinkinys
VISUOMENĖS SAUGUMAS IR VIEŠOJI TVARKA
PUBLIC SECURITY AND PUBLIC ORDER
2012 (7) Scientific articles

Užkardų pasieniečiai - 4

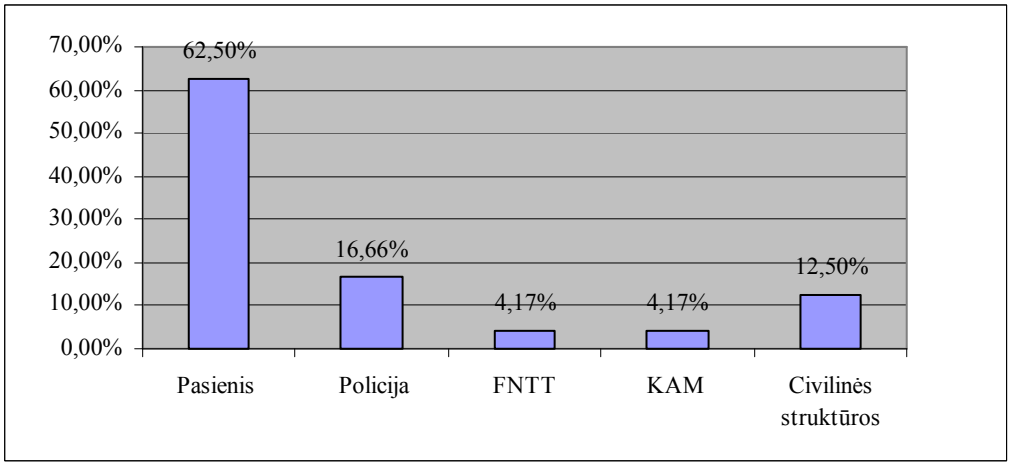
Rinktinių operatyvinės veiklos specialistai – 7

Pasieniečių mokyklos specialistai – 2

2 pav. 2005 m. laidos absolventų įdarbinimas VSAT padaliniuose

2006 m. programą baigė 24 absolventai, iš kurių 15 įsidarbino pasienyje (62,5%), 4 – policijoje, vienas iš jų kriminalinėje (16,66%), 1 – FNTT (4,17%), 1- krašto apsaugos sistemoje (4,17%),3 - civilinėse struktūrose (12,5%). (3 pav.).

3 pav. 2006 m. laidos absolventų įsidarbinimo rezultatai

Įsidarbinusieji pasienyje pasiskirstė taip (4 pav.):

Užkardų specialistai – 3

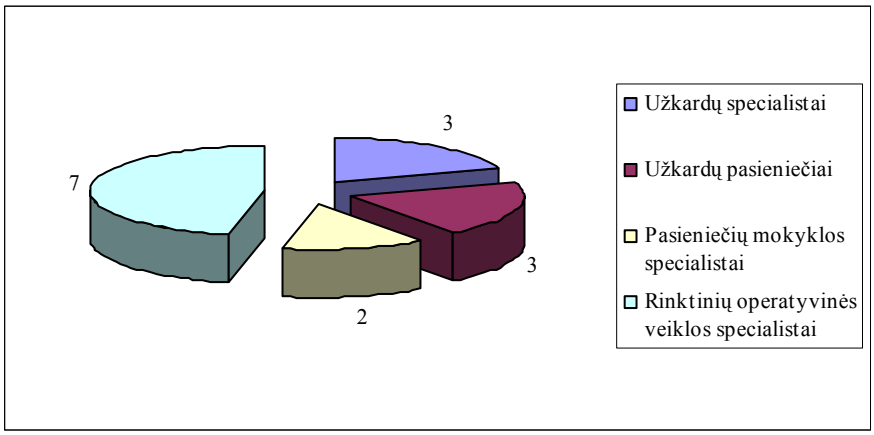
Užkardų pasieniečiai - 3

Rinktinių operatyvinės veiklos specialistai – 7

Pasieniečių mokyklos specialistai – 2

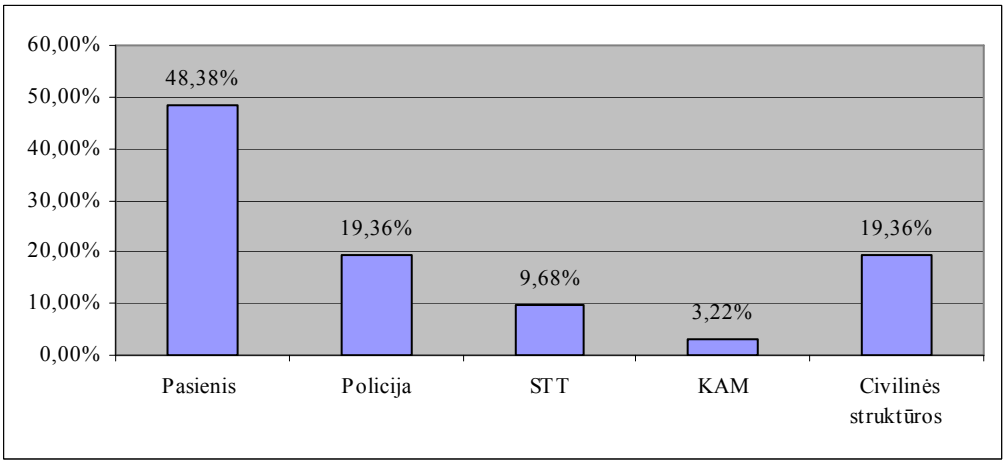
ISSN 2029–1701 (print)
ISSN 2335–2035 (online)

Mokslinių straipsnių rinkinys
VISUOMENĖS SAUGUMAS IR VIEŠOJI TVARKA
PUBLIC SECURITY AND PUBLIC ORDER
2012 (7) Scientific articles

4 pav. 2006 m. laidos absolventų įdarbinimas VSAT padaliniuose

2007 m. programą baigė 31 absolventas, iš kurių 15 įsidarbino pasienyje (48,38%), 6 – policijoje, vienas iš jų kriminalinėje (19,36%), 3 - STT (9,68%), 1- krašto apsaugos sistemoje (3,22%), 6 - civilinėse struktūrose (19,36%). (5 pav.).

5 pav. 2007 m. laidos absolventų įsidarbinimo rezultatai

Įsidarbinusieji pasienyje pasiskirstė taip (6 pav.):

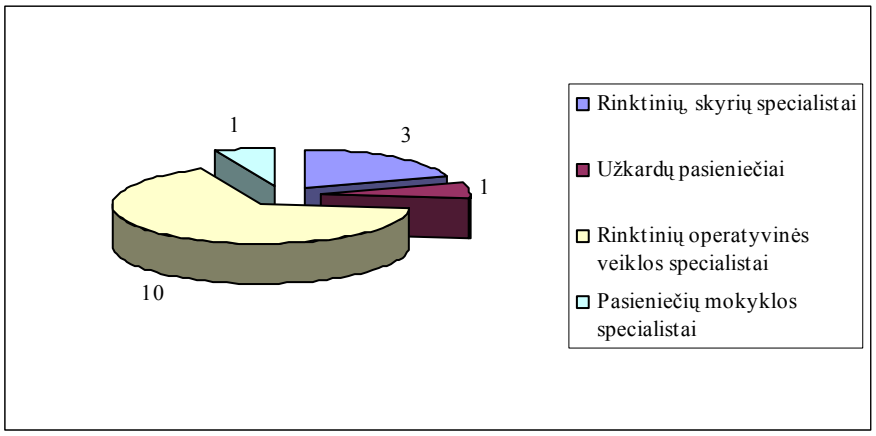
Rinktinių skyrių specialistai – 3

Užkardų pasieniečiai - 1

Rinktinių operatyvinės veiklos specialistai – 10

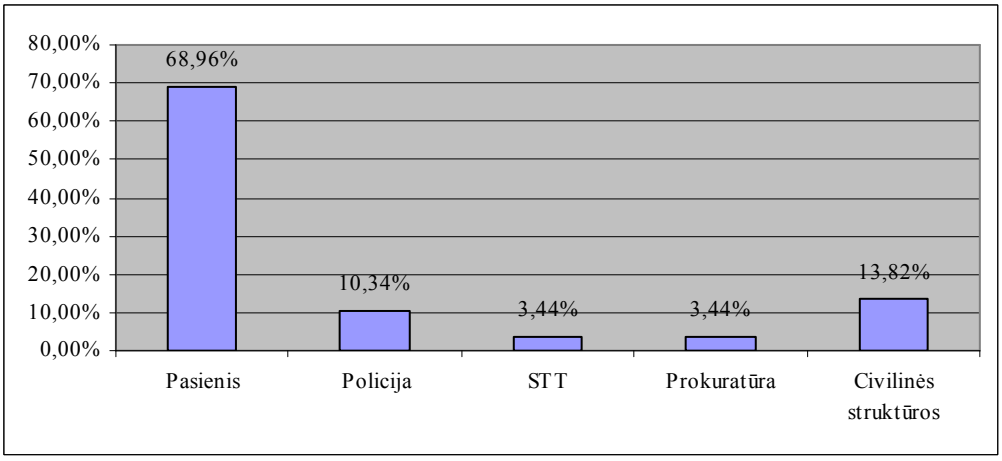
Pasieniečių mokyklos specialistai – 1

ISSN 2029–1701 (print)
ISSN 2335–2035 (online)

6 pav. 2007 m. laidos absolventų įdarbinimas VSAT padaliniuose

2008 m. programą baigė 29 absolventai, iš kurių 20 įsidarbino pasienyje (68,96%), 3 – policijoje, vienas iš jų kriminalinėje (10,34%), 1 - prokuratūroje (3,44%), 1 - STT (3,44%), 4 – civilinėse struktūrose (13,82%). (7 pav.).

7 pav. 2008 m. laidos absolventų įsidarbinimo rezultatai

Įsidarbinusieji pasienyje pasiskirstė taip (8 pav.):

Rinktinių skyrių specialistai – 3

Užkardų specialistai - 8

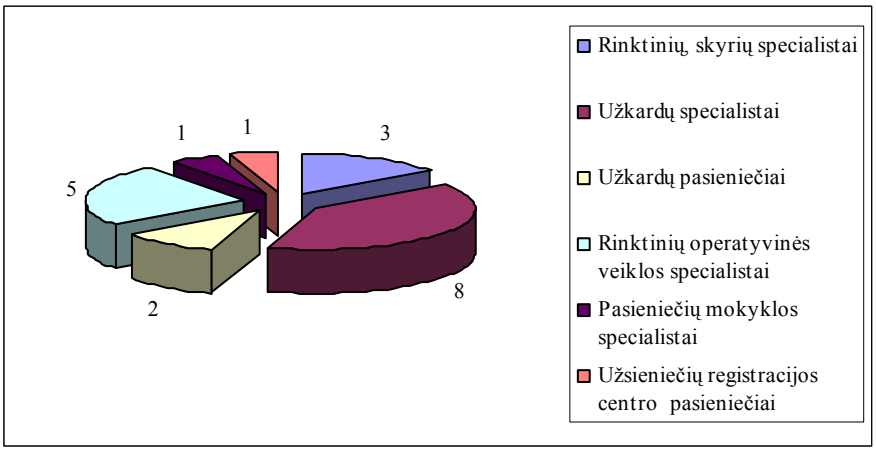
Užkardų pasieniečiai - 2

Rinktinių operatyvinės veiklos specialistai – 5

Pasieniečių mokyklos specialistai – 1

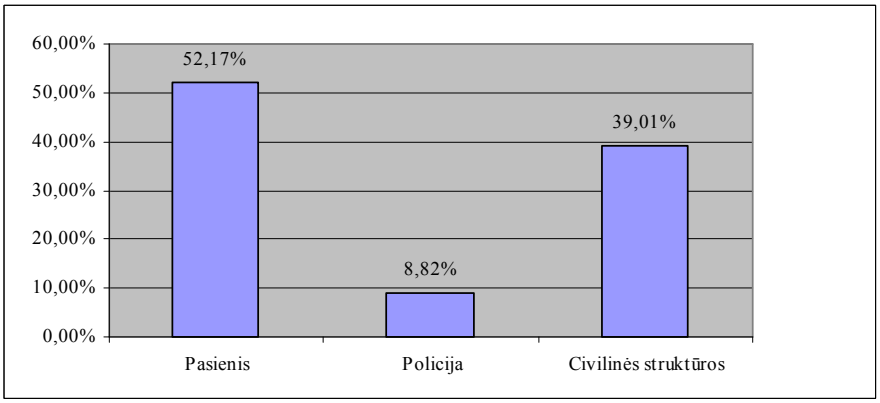
Užsieniečių registracijos centro pasieniečiai – 1[10]

[10] Andrejevas, V. Du trečdaliai absolventų dirba pasieniečiais. *VSA pažangios patirties biuletenis* 2009 m. Nr. 1 (9) sausis – kovas. p. 14.

8 pav. 2008 m. laidos absolventų įdarbinimas VSAT padaliniuose

2009 m. programą baigė 23 absolventai, iš kurių 12 įsidarbino pasienyje (52,17%), 2 – policijoje, vienas iš jų kriminalinėje (8,82%), 9 – civilinėse struktūrose (39.01%). (9 pav.).

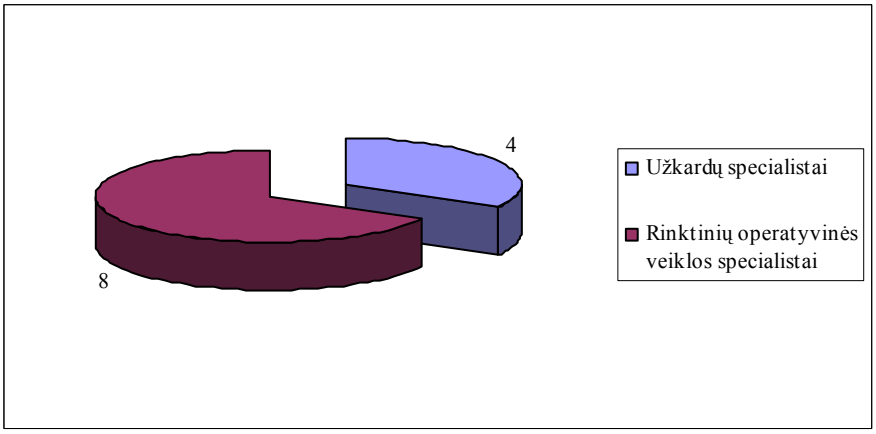

9 pav. 2009 m. laidos absolventų įsidarbinimo rezultatai

Įsidarbinusieji pasienyje pasiskirstė taip (10 pav.):

Užkardų specialistai – 4

Rinktinių operatyvinės veiklos specialistai – 8

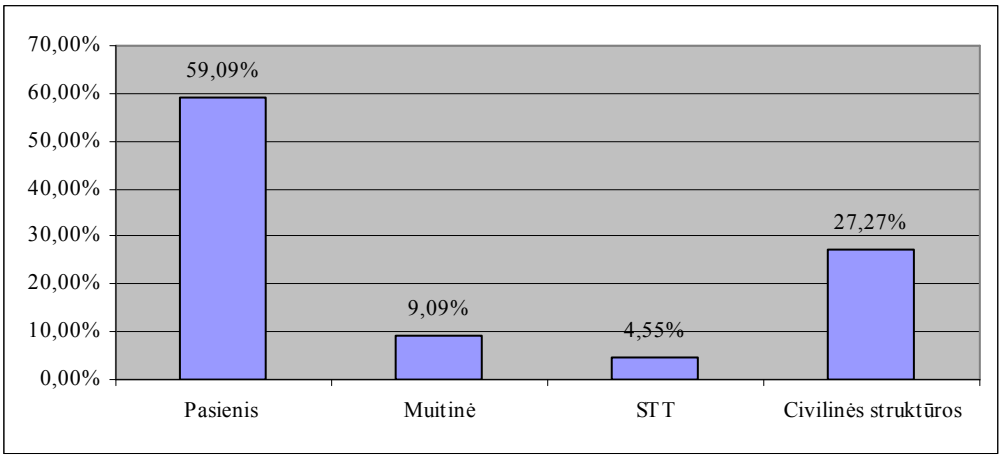

10 pav. 2009 m. laidos absolventų įdarbinimas VSAT padaliniuose

ISSN 2029–1701 (print)
ISSN 2335–2035 (online)

Mokslinių straipsnių rinkinys
VISUOMENĖS SAUGUMAS IR VIEŠOJI TVARKA
PUBLIC SECURITY AND PUBLIC ORDER
2012 (7) Scientific articles

2010 m. programą baigė 22 absolventai, iš kurių 13 įsidarbino pasienyje (59,09%), 2 – muitinėje, vienas iš jų kriminalinėje tarnyboje (9,09%), 1 - STT (4,55%), 6 – civilinėse struktūrose (27,27%). (11 pav.).

11 pav. 2010 m. laidos absolventų įsidarbinimo rezultatai

Įsidarbinusieji pasienyje pasiskirstė taip (12 pav.):

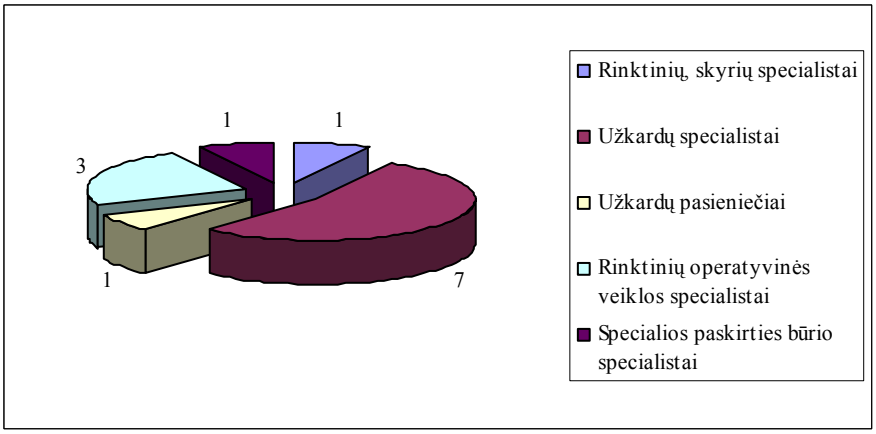
Rinktinių skyrių specialistai – 1

Užkardų specialistai - 7

Užkardų pasieniečiai - 1

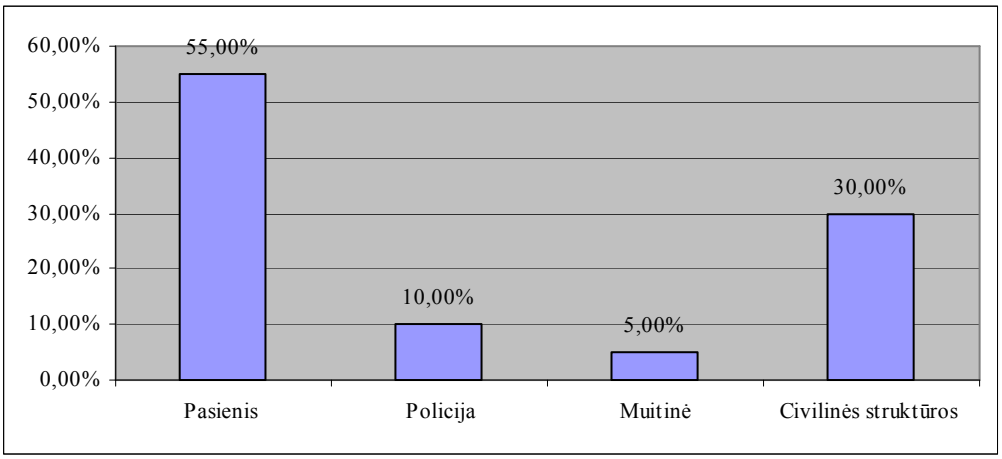
Rinktinių operatyvinės veiklos specialistai – 3

Specialios paskirties būrio specialistai – 1

12 pav. 2010 m. laidos absolventų įdarbinimas VSAT padaliniuose

2011 m. programą baigė 20 absolventai, iš kurių 11 įsidarbino pasienyje (55,0%), 2 – policijoje, vienas iš jų kriminalinėje (10,0%), 1 – muitinės kriminalinėje tarnyboje (5,0%), 6 – civilinėse struktūrose (30,0%). (13 pav.).

13 pav. 2011 m. laidos absolventų įsidarbinimo rezultatai

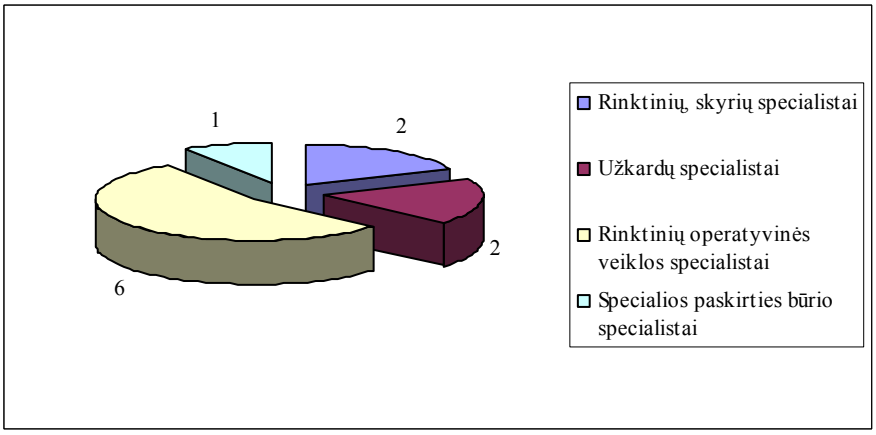
Įsidarbinusieji pasienyje pasiskirstė taip (14 pav.):

Rinktinių, skyrių specialistai – 2

Užkardų specialistai - 2

Rinktinių operatyvinės veiklos specialistai – 6

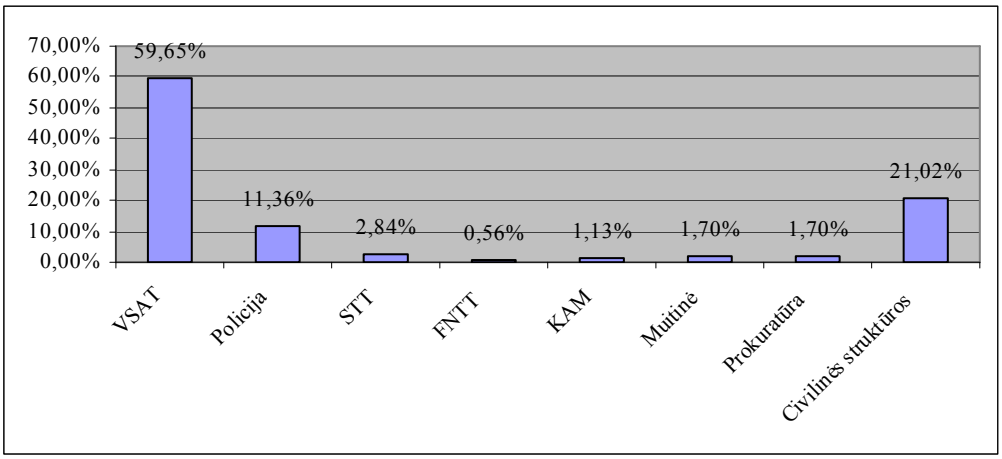
Specialios paskirties būrio specialistai – 1

14 pav. 2011 m. laidos absolventų įdarbinimas VSAT padaliniuose

Visų septynių laidų 176 absolventų įsidarbinimo analizė 2012 m. sausio 1 d. parodė, kad VSAT padaliniuose įsidarbino 105 (59,65%), policijoje 20 (11,36%), STT 5 (2,84%), FNTT 1 (0,56%), KAM 2 (1,13%), muitinėje 3 (1,70%), prokuratūroje 3 (1,70%), civilinėse struktūrose 37 (21,02%), (15 pav.).

ISSN 2029–1701 (print)
ISSN 2335–2035 (online)

15 pav. 2012 m. sausio 1 d. visų laidų absolventų įsidarbinimo statistika

Įsidarbinusieji pasienyje pasiskirstė taip (16 pav.):

Rinktinių, skyrių specialistai - 11

Rinktinių operatyvinės veiklos specialistai – 46

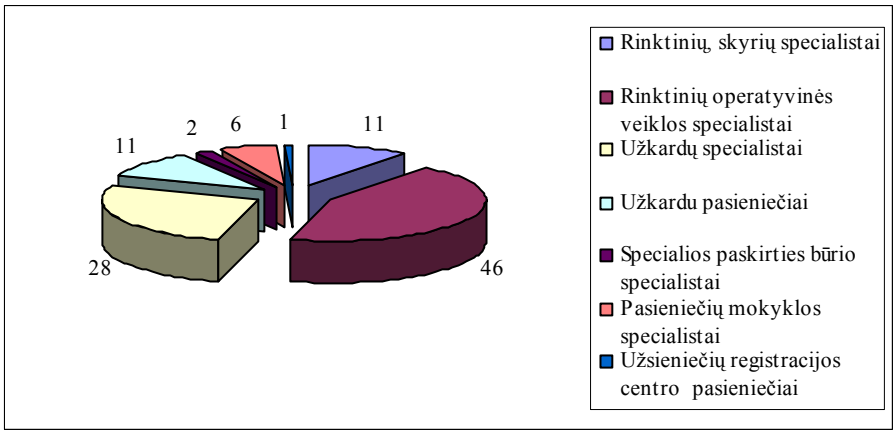
Užkardų specialistai - 28

Užkardų pasieniečiai – 11 (10,47% nuo visų įsidarbinusiųjų pasienyje)

Specialios paskirties būrio specialistai – 2

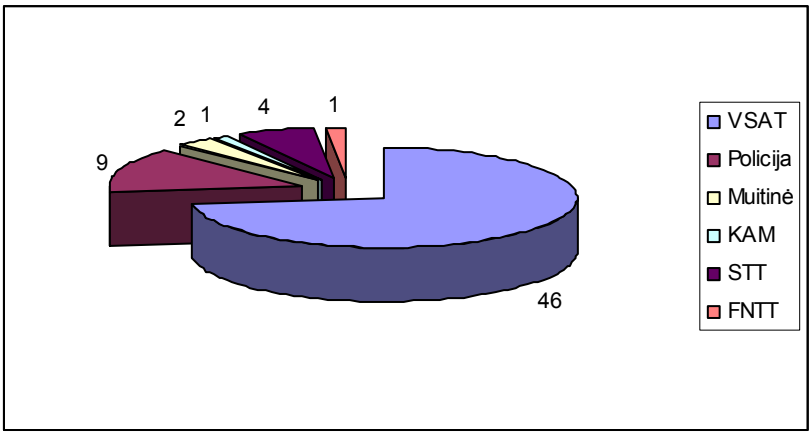
Pasieniečių mokyklos specialistai – 6

Užsieniečių registracijos centro pasieniečiai – 1

16 pav. 2012 m. sausio 1 d. visų laidų absolventų įsidarbinusiųjų VSAT padaliniuose statistika

Tyrimo metu pastebėta, kad nemažai absolventų įsidarbino VSAT ir kitų struktūrų padaliniuose, vykdančiuose operatyvinę veiklą. Skaičiai rodo, kad operatyvinės veiklos specialistais ar tyrėjais įsidarbino 63 absolventai (35,79%). Jie pasiskirstė taip: VSAT 46 (43,39% nuo visų įsidarbinusiųjų pasienyje), policija 9, muitinė 2, KAM 1, STT 4, FNTT 1, (17 pav.).

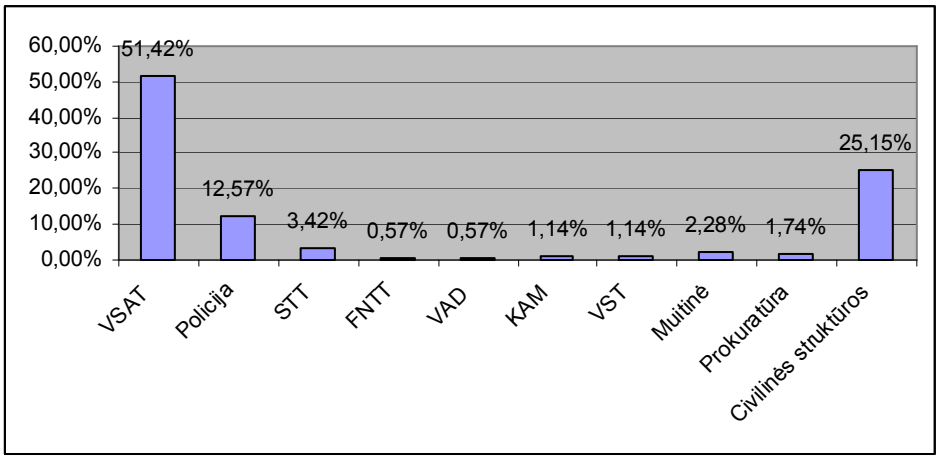
17 pav. Absolventų įsidarbinusiųjų padaliniuose, vykdančiuose operatyvinę veiklą, statistika

Absolventų, kurie įsidarbino civilinėse struktūrose arba išėjo iš VSAT dirbti į civilines struktūras, dirba įvairiuose pareigose: miestų, rajonų savivaldybės teisininkais, draudimo brokeriais, komercinių bankų konsultantais, privačių bendrovių teisininkais, advokatų, notarų padėjėjais, kai kurie dirba užsienio valstybėse.

Praėjus septyneriems metams po pirmos absolventų baigimo laidos (2005 m.) galima teigti, kad didžioji jų dauguma iki šiol sėkmingai dirba VSAT padaliniuose. Tarp jų jau yra vyresniųjų ir vyriausiųjų specialistų. Pagal vidaus tarnybos laipsnius nemažai vyresniųjų leitenantų, kapitonų.

Per minėta laikotarpį iš VSAT į kitas tarnybas (policija, STT, Vadovybės apsaugos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau VAD), Viešojo saugumo tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau VST), prokuratūra perėjo 7. Vienas buvęs absolventas žuvo (liko 175). 5 išėjo dirbti į civilines struktūras. 2 išėjo iš VSAT ir išvažiavo dirbti į užsienį.

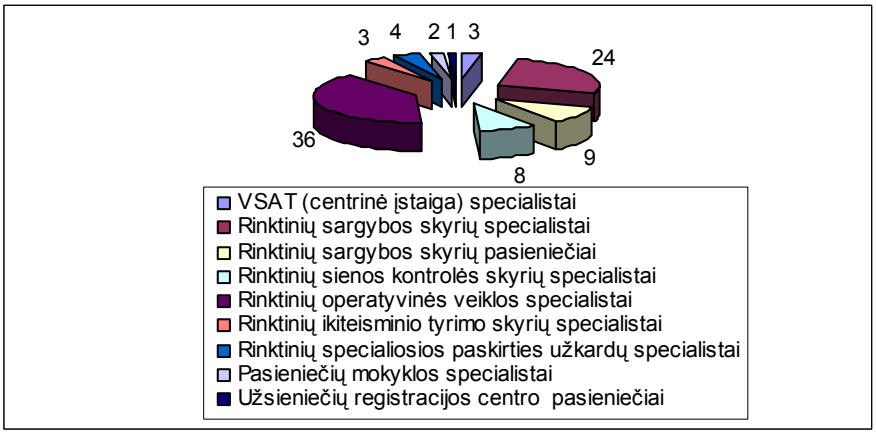
2012 m. sausio 1 d. įsidarbinusiųjų įvairiose struktūrose statistika atrodo taip: VSAT 90 (51,42%), policija 22 (12,57%), STT 6 (3,42%), FNTT 1 (0,57%), VAD 1 (0,57%), KAM 2 (1,14%), VST 2 (1,14%), muitinė 4 (2,28%), prokuratūra 3 (1,74%), civilinės struktūros 44 (25,15%), (18 pav.).

18 pav. 2012 m. sausio 1 d. absolventų įsidarbinusiųjų įvairiose struktūrose statistika

Iš likusiųjų dirbti VSAT padaliniuose absolventų (90) skaičiai pasiskirstė taip (19 pav.):

- VSAT (centrinė įstaiga) specialistai – 3
- Rinktinių sargybos skyrių specialistai – 24
- Rinktinių sargybos skyrių pasieniečiai – 9 (10,0% nuo visų įsidarbinusiųjų pasienyje)
- Rinktinių sienos kontrolės skyrių specialistai – 8
- Rinktinių operatyvinės veiklos skyrių specialistai – 36
- Rinktinių ikiteisminio tyrimo skyrių specialistai – 3
- Rinktinių specialiosios paskirties užkardų specialistai – 4
- Pasieniečių mokyklos specialistai – 2
- Užsieniečių registracijos centro pasieniečiai – 1

19 pav. 2012 m. sausio 1 d. absolventų įsidarbinusiųjų VSAT padaliniuose statistika

Tyrimas parodė, kad absolventų įsidarbinimo VSAT padaliniuose procentų vidurkis sudarė 59,49%. Tai yra pakankamai geras rezultatas. Pažymėtina, kad dalis jų įsidarbino eiliniais pasieniečiais kur nereikalingas teisės bakalauro diplomas ir tai sudarė 10,00%.

Tačiau 41,51% absolventų įsidarbino kitur. Dalis jų įsidarbino kitose statutinėse įstaigose ir tai sudarė 17,6%. Šis faktas taip pat džiugina. Nemažai absolventų gavus teisės bakalauro diplomą įsidarbino civilinėse struktūrose - 22,91%, nors tie skaičiai galėtų būti ir VRM struktūros sudėtine dalimi.

Dalyvaujant absolventų įdarbinimo procese, bendraujant su rinktinių personalo skyrių pareigūnais ir su absolventais išryškėja nemažai priežasčių dėl kurių jie nenori įsidarbinti pasienyje. Paaiškėjo tokios priežastys:

- negali įsidarbinti dėl sveikatos būklės;
- nenori išvažiuoti iš Kauno ir įsidarbina kitose statutinėse struktūrose;
- negauna leidimo dirbti su slapta informacija;
- nenori dirbti pareigūno darbo;
- įstojo mokytis su tikslu gauti diplomą ir dirbti teisininko darbą;
- nusivylė pasieniečio darbu;
- asmens įdarbinimo metu atsiranda priežasčių dėl kurių negalimas priėmimas į vidaus tarnybą;
- pretenduoja į tam tikras pareigas, o siūlomos kitos pareigos;
- siūlomos pareigos, kurioms užimti nereikalingas teisės bakalauro diplomas;
- ieško darbo kitose jėgos struktūrose dėl didesnių atlyginimų;
- nenori dirbti užkardoje iki kurios labai didelis atstumas nuo gyvenamosios vietos.

Tyrimo metu buvo išanalizuoti klausimai susiję su studijomis fakultete. Paaiškėjo, kad įvedus apmokėjimą už studijas žymiai sumažėjo norinčiųjų studijuoti minėtą programą. Tai nulėmė pretendentų mažesnę konkurenciją, ko nebuvo tuomet, kai nereikėjo mokėti už studijas. Dar pastebėta viena problema. Faktiškai negalioja trišalės sutarties antro skyriaus 2.3. punkto nuostata kur pažymėta, kad baigus programą ir gavus teisės bakalauro kvalifikaciją studentas įsipareigoja ištarnauti Vidaus tarnyboje ne mažiau kaip 3 metus. Reikalingas teisinis mechanizmas šiai nuostatai sureguliuoti. Turi būti atsakomybė tais atvejais kai studentas atsisako vykdyti minėto punkto reikalavimus.

IŠVADOS

Studijos, kur rengiami statutiniai valstybės tarnautojai, turi būti valstybės finansuojamos.

Teisiškai patobulinti trišalės sutarties punktą dėl ištarnavimo Vidaus tarnyboje ne mažiau kaip 3 metus ir numatyti tam tikra atsakomybę, kai absolventas atsisako įsidarbinti Vidaus tarnyboje.

Studijų metu nuolat aiškinti profesijos privalumus, daugiau kalbėti apie įvairių pareigų specifiką, sunkumus, tuo formuojant studento požiūrį į pasirinktą profesiją bei karjerą.

LITERATŪRA

1. Lietuvos Respublikos Konstitucija. *Valstybės žinios*. 1992, Nr. 33-1014.
2. Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto patvirtinimo įstatymas. *Valstybės žinios*. 2003, Nr. 42-1927.
3. Andrejevas, V. Du trečdaliai absolventų dirba pasieniečiais. *VSA pažangios patirties biuletenis* 2009 m. Nr. 1 (9) sausis – kovas.
4. Andrejevas, V. Romerio universiteto viešojo saugumo fakultetas – profesionalių pasieniečių kalvė. *VSA pažangios patirties biuletenis* 2008 m. Nr. 5 (5) sausis – kovas.
5. Andrejevas, V. Specialieji dalykai, kaip karjeros pasirinkimo instrumentas. Visuomenės saugumas globalizacijos kontekste 2010 m. birželio 28 d. vykusios mokslinės konferencijos „Visuomenės saugumo užtikrinimo aktualijos“ *Pranešimų rinkinys(1)*. Kaunas.

ISSUES OF FUTURE BORDER OFFICERS EMPLOYMENT

Vladimiras Andrejevas*
Mykolas Romeris University

S u m m a r y

The paper analyzes the employment issues of Mykolas Romeris University graduates majoring in Law and State Border Guard study programme. The paper provides information about the employment of graduates not only in the units of State Border Guard Service under the Ministry of the Interior of the Republic of Lithuania but also in such structures as Police, Customs, Special Investigation Service of the Republic of Lithuania , Financial Crime Investigation Service under the Ministry of the Interior. The purpose of the work is to investigate how graduates are being employed and how they cope with their problems. The article deals with the problem of some students‘ refusal to work as officers and their placement into civil structures. The article also analyzes the perfection of graduates‘ employment and presents certain findings:

- Studies in which statutory state officers are prepared have to be financed by the state;
- Perfection of triangular agreement subsection on serving in interior service not less than 3 years
- Explaining of profession benefits during studies, discussion on particularity of various positions and difficulties forming student‘s attitude towards a chosen profession.

Keywords: operative units, border, employment, graduates, staff.

Vladimiras Andrejevas* Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Valstybės sienos apsaugos katedros lektorius. Mokslinių tyrimų kryptys: teisė, visuomenės saugumas.
Vladimiras Andrejevas* Mykolas Romeris University, Faculty of Public Security, Department of State Border Guard, lecturer. Research interests: Public Law, Public Security.